

"Stajerc" izhaja vsaki
pelek, datiran z dnevom
naslednje nedelje.

Naročnina velja za Av-
strijo: za celo leto
4 krone, za Ogrsko
5 K 50 vin. za celo
leto; za Nemčijo stane
za celo leto 6 kron, za
Ameriko pa 8 kron;
za drugo inozemstvo se
računi naročnino z ozi-
rom na visokost poš-
tine. Naročnino je pla-
čati naprej. Posamezne
štev. se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in uprav-
ništvo se nahajata v
Ptuju, gledališko po-
stopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se
sprejemajo zastonj, ali
rokopise se ne vrača.
Uredniški zaključek je
vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo
ni odgovorno. Cena
oznanil (inseratov) je
za celo stran K 80—
za 1/2 strani K 40—
za 1/4 strani K 20—
za 1/8 strani K 10—
za 1/16 strani K 5—
za 1/32 strani K 2-50
za 1/64 strani K 1.—

Pri večkratnem oznanilu
se cena primerno zniža.

Štev. 13.

V Ptuj v nedeljo dne 28. marca 1915.

XVI. letnik.

Svetovna vojska.

Przemysl padel. — Ljuta bitka v Karpatih; vjetih 4000 Rusov. —
Nemci si zopet osvojijo Memel. — Dardanele nepremagane, Angleži
in Francozi izgubili mnogo vojnih ladij.

Avstrijsko vojno poročilo.

Odbit ruski ponočni napad. Izpad iz Przemysla.

Dunaj, 20. marca. (Uradno). Na kar-
patski fronti se ni pripetilo posebno novega.
Na nekaterih krajih bil je artiljerijski boj.

Severno-zapadno od Nadworne smo ponočni
napad večih ruskih bataljonov krvavo odbili, ko
so prišli že na sto korakov do naših vrst. Na
drugih delih fronte v južno-vzhodni Galiciji bil
je primeroma mir.

Na Poljskem in v zapadni Galiciji ničesar
posebnega.

Hrabra posadka Przemysla je po daljšem
presledku včeraj naredila izpad v vzhodni smeri.
Zadela je ob veliko sovražno moč ter se je po
večurnem boju vrnila v trdnjavo okrožje.

Namestnik generalštabnega šefa:
pl. Höfer, fml.

Dunaj, 21. marca. (Uradno).

V Karpatih je včeraj prišlo med prela-
zoma Uszok in Konieczna do ljutih bojov.
Že v noči do 20. marca so poskušali sovražni
oddelki nekatere naših opornih postojank nena-
doma zavzeti, toda povsodi so bili z velikimi
izgubami odbiti. V jutranjih urah ponovili so se
ruski napadi v večjem obsegu. Pričeti boji so
na posameznih odsekih trajali celi dan naprej.

Do večera bile so ruske čete, ki so pro-
drle v naše stališče ob Sanu že do Smol-
nika in Alsovagony vržene nazaj in smo
zajeli 1070 mož.

Na ostali fronti se ni nič pomembnega pri-
godilo.

Namestnik generalštabnega šefa:
pl. Höfer, fml.

Przemysl je padel.

Dunaj, 22. marca. (Kor. urad.) Uradno
razglašajo, dne 22. marca.

Po štirinpolmesečnem obkoljenju, ob koncu
svojih moči, je trdnjava Przemysl v časti padla
dne 22. marca.

Ko so zaloge živil jele sredi tega meseca
pohajati, se je general pehote pl. Kusmanek od-
ločil k zadnjemu napadu.

Izpadalne čete so dne 19. t. m. zgodaj zju-
traj udarile preko trdnjavske črte in so se dr-
žale do skrajnosti v sedemurnem boju proti sil-

nim raskim četam. Končno je premoč števila
prisilila naše čete, da so se umaknile za utrd-
beno črto. V naslednji noči so Rusi udarili pro-
ti raznim frontam v Przemyslu.

Ti napadi so se kakor vsi prejšnji razbili
ob ognju hrabro branjenih utrdb.

Ker je po izpadu dne 19. t. m. najskraj-
nejša omejitev v živilih racijah dovoljevala sa-
mo tridnevni odpor, je trdnjavski poveljnik med
tem dobil ukaz, naj trdnjavo po poteku tega
roka in čim prej uniči vojni material, izroči
sovražniku.

Kakor je poročal neki letalec iz Przemysla,
se je dejansko posrečilo pravočasno razdejati
utrdbe, vse topove, municijo in utrjene naprave.

Požrtvovalna in junaška vztrajnost in zadnji
boj posadke zasluži ne manjšo pohvalo ka-
kor njena hrabrost v prejšnjih naskokih in
bojih.

Tega priznanja tudi sovražnik ne bo odre-
kal przemyslskim junakom. Padec trdnjave, s
katerim je armadno vodstvo moralo računati že
dalje časa, na položaj ne upliva mnogo.

Pri poljski armadi trajajo boji v karpat-
skem odseku od prelaza Uszok do sedla Ko-
nieczna.

Namestnik generalštabnega šefa:
pl. Höfer, fml.

* * *

Dunaj, 22. marca. (Kor. urad.) Feldmar-
šal nadvojvoda Friderik je izdal to-le armadno
povelje:

Po štiri in polmesečnih bojih, v katerih je
imel trdovratno in brezobzirno, toda vedno brez-
uspešno naskakujoči sovražnik silne izgube in
po krvavi zavrnitvi njegovih, še v zadnjem času,
zlasti dne 20. in 21. marca dan in noč izvrše-
nih poskusov, vzeti trdnjavo Przemysl s silo, je
junaška trdnjavska posadka, ki je še dne 19.
marca s zadnjo močjo poskusila, razbiti pre-
močni obroč obkoljenja, premagana od lakote,
na povelje in ko je razdejala in razstrelila vse
trdnjavske naprave, mostove, orožje municijo in
vojni material vzela, nato prepustila razvaline
Przemysla sovražniku. Nepremaganim junakom
iz Przemysla naš tovariški pozdrav in našo za-
hvalo. Premagale so jih naravne sile, ni jih pre-
magal sovražnik. Ostanjejo nam svetel vzgled

zvestega izpolnjevanja dolžnosti do skrajne meje
človeške moči. Obramba Przemysla ostane za
večne čase sijajen list slavne naše armade.

Feldmaršal nadvojvoda Friderik.

Ljuta bitka v Karpatih. 4000 Rusov vjetih.

Dunaj, 23. marca. (Uradno). Boji v kar-
patskem oddelku od prelaza Uszok do sedla
Konieczna trajajo naprej. V zadnjih dveh
dneh smo zopet odbili močne sovražnikove na-
pade ter vjeli 3.300 Rusov.

V boju za neko višino pri Wyskownu
posrečilo se je nam vreči sovražnika iz njego-
vih postojank in vjeti 3 častnike ter 685 mož.

Na ostalih frontah se ni pripetilo kaj po-
sebnega.

Namestnik generalštabnega šefa:
pl. Höfer, fml.

Nova strašanska bitka v karpatih.

Vojni poročevalec časnika „Morgen“ brzo-
javi svojem listu sledeče:

Pri najlepšem spomladnem vremenu pričela
se je v Karpatih sedaj najgrozovitejša bitka,
kakršne še v tej vojski ni bilo. Rusi so vse
razpoložljive moči k fronti pritegnili ter napa-
dajo neprenehoma. Pri Dukli, Uszoku in Lup-
kownu dosegli so ti napadi svoj višek. Našim
nedosegljivim krdelom se je posrečilo, vse te
brezmerne mase sovražnikove s strašanskimi
krvnimi žrtvami odbiti. Torišča pred našimi
prednjimi vrstami so z mrtvci pokrita. Kako
dolgo bo to orjaško klanje, kateremu ni enakega,
trpelo in kako da se bo končalo, se sedaj seveda
ne more presoditi. Kvečjemu se zna vprašati,
ali bode Rusom mogoče vse verzeli tudi v bo-
doče spopolniti, to se pravi: ali so zares njihove
rezerve neizčrpeljive. Naša domovina sme s po-
nosom in zaupanjem na svoje vojske zreti.

Zmaga pri Črnovicah.

„Az Est“ poroča iz Črnovic, da so
Rusi ondi od dveh strani naše prav ljuto na-
padli, toda naši bajonetni naskoki so jih odbili
ter pognali v beg. Nato so jih naši od več stra-
ni vnovič napadli, Rusi so bežali skozi ogenj
naših stranskih vrst in bili strašno poraženi, kljub
temu da je ruska artiljerija pehoto dobro bra-
nila. Naši so vjeli 200 Rusov, med temi tudi
več oficirjev.

Iz nemškega vzhodnega bojišča.

Zopetna osvojitve Memela. — Vsi ruski napadi na Poljskem odbiti.

Berolin, 22. marca. (Kor. ur.) Wolffov biro javlja: Veliki glavni stan, dne 22. marca.

Vzhodno bojišče. Po kratkem boju južno od mesta in po trdovratni poulični borbi smo včeraj zopet prepoznali Ruse iz Memela. Pod zaščito ruskih čet je ta ruska sodrga plenila imetje in premoženje prebivalstva, nalagala privatno imetje na vozove in je spravljala preko meje. Poročilo o tem postopanju še objavimo.

Sverno od Mariampola smo odbili ruske napade. Sovražnik je imel težke izgube.

Zapadno od Orzyca pri Jednoroscu, severno-vzhodno od Praszynsa in severnozpadno od Ciechanowa so se ruski podnevni in nočni napadi razbili ob našem ognju. 420 vjetnikov je ostalo v teh bojih v naših rokah.

Vrhovno armadno vodstvo.

Iz Petrograda se poroča, da se nemško obleganje ruske trdnjave Osovice nadaljuje. Nemcem se je posrečilo, da so v največji bližini mesta postavili nekaj baterij. Nemške granate so napravile v mestu in v trdnjavi veliko škode. Tudi okrog Praszynsa se vršijo sedaj zopet živahni boji. Nemška artiljerija obstreljuje ruske postojanke s vso srditostjo. Nemci so močno ojačili tudi svoje postojanke ob Bzuri.

Podmorski boj Nemčije.

Iz Londona se dne 23. marca brzojavno poroča: Vsled tedenskega izkaza admiralitete torpediranih in potopljenih je bilo od 10. do 17. t. m. osmero angleških trgovskih ladij s 22.825 tonami. Tri druge ladje, ki so bile torpedirane, so priplule v pristanišča. Od početka vojske je izgubila Anglija 96 ladij. 54 od teh je bilo potopljenih od križark, 12 skoz mine, 30 pa od podmorskih čolnov. K temu število ribiške ladje in čolni se niso prišteli.

Iz francoskega bojišča.

Nemci na francoskih tleh povsodi trajno napredujejo. Kjerkoli se spuste zavezni Angleži in Francozi v boj, vsepovsodi so premagani in trpe velike izgube na moštvu in različnim vojnim materijalom, tako n. pr. pri Carency, v Champagni, Beausejour, Combres, Apremont, Flierey, Badonviller in še drugod. Pri Chapelle sta izgubila zavezniška več tisoč mrtvih in od Nemcev vjetih.

Na Pariz mečejo nemški Zepelini bombe, vsled česar je prebivalstvo tega velikanskega mesta popolnoma zbegano. Tudi na Ostende in Verdun so metali Zepelini bombe in povzročili mnogo škode.

Przemysl.

Velika in znamenita trdnjava v srcu Galicije, Przemysl, je po štiri in pol meseca trajajočem obleganju vsled pomanjkanja živil, padla v roke ruske armade.

Przemysl je padel, a padel je vsled tega, ker ga je premagala lakota, padel je po dolgi

in junaški obrambi, ne zavojevan, nego od lakote oslavljen. Posadka se je držala do zadnje skorje kruha in zato ji tudi zgodovina ne bo odrekala zasluženih lavorik.

Przemysl je staroslavno mesto. Že leta 981. je bilo prvič zavojevano po Vladimirju Velikem; leta 1018. je to mesto zavojeval Boleslav Veliki; leta 1031. je prišlo pod gospodstvo južnoruskih vladarjev in je končno za časa Kazimirja Velikega pripadlo kraljevini Poljski, pri kateri je ostalo, dokler ni Galicija prišla k Avstriji. V trdnjavo je bil Przemysl spremenjen leta 1874. Zgrajeni so bili okrog mesta veliki forti, zgrajene so bile vojašnice in skladišča in splošno je veljala ta trdnjava za nezavzemljivo. Sedaj smo videli, da tudi res ni bila zavzeta, ampak je padla, ker je zmanjkalo živil.

Przemysl leži na desnem bregu reke San, čez katero vodi 180 metrov dolg most. Mesto ima kakih 50.000 prebivalcev. Koliko je bilo sedaj vojaštva v trdnjavi, ni znano. V Przemyslu je sedež okrajnega glavarstva, okrožnega sodišča in okrajnega finančnega ravnanstva ter rimsko-katoliškega in grško-katoliškega škofa, ter kornega zapovedništva. V mestu ste dve stolni cerkvi, poljska in rutenska gimnazija, učiteljske in dve duhovski semenišči. Prebivalstvo v mestu je po večini poljsko, prebivalstvo okoli je rutensko. Mesto ima dva lepa spomenika: kralja Sobjeskega in pesnika Mickiewicza. Takrat, ko so prišla na dan izdajstva generalštabnega polkovnika Redla, se je vobče sodilo, da je izdal prav vse načrte in tajnosti trdnjave Przemysl. Če je to tudi res storil — brezuspešni naskoki ruske armade so pokazali, da je vojna naprava znala trdnjavo spraviti v tako stanje, da je ni bilo mogoče premagati.

Ljuti boji za Darnelo.

vrše se sedaj zopet s vso srditostjo. Turška poročila pravijo, da je izmed angleških in francoskih bojnih ladij udrla edina križarka „Amethyst“ v Dardanele. Križarka je spremljal angleški zrakoplov, ki je bil svoj čas dodeljen angleškemu mornariškemu odposlanstvu in Carigradu, in so mu bile razmere v morskimi ožini dobro znane. A tudi križarka „Amethyst“ se je morala kmalu vrniti, ne da bi bila predrla notranjo dardanelsko črto, ki je zavarovana z minami. Vsled turškega ognja je bila „Amethyst“ tako poškodovana, da se je morala umakniti iz ožine.

Obstreljevanje dardanelskih utrdb po sovražnih ladjah se je vršilo dosedaj edino le z odprtega Egejskega morja v bližini Smirne in iz zaliva Saros ob polutoku Galipoli. Sovražne kroglice slabo zadevajo. Od 100 strelcov, ki jih Angleži in Francozi oddajo na dardanelske utrdbe, zadene navadno samo eden.

Izgube na sovražni strani so že precej velike. Francoska oklopnjača „Bouvet“ je dne 19. marca zadela ob mino in se je tekom treh minut potopila, le malo število moštva se je rešilo. Isti dan ste zadeli ob mini angleški ladji „Irresistible“ in „Ocean“. — Močno poškodovane so še ladje „Gaulois“, „Inflexible“, „Prince George“ in „Cornwallis“. Te ladje so že mo-

rale zapustiti bojno torišče. Na angleški ladji „Queen Elizabeth“ se je dne 19. marca vršil vojni svet angleško-francoskih mornariških višjih častnikov glede nadaljnega obstreljevanja Dardanel. Angleška in francoska javnost je radi velikih izgub zelo potrta.

Po vesteh iz Aten so Turki prepeljali v Dardanele več velikih možnarjev. Ob cestah so narejeni posebni tiri za prevažanje teh možnarjev, ki jih vsled tega lahko Turki nameste na vsaki točki, ki je ogrožena. Obrambo vodijo nemški častniki. Operacije pred Smirno so začasno ustavljene. Turki vporabljajo ta čas v to, da popravljajo poškodovane utrdbe. Število turških čet v Smirni cenijo na 50.000 mož.

Po zanesljivih vesteh imajo Turki na polutoku Galipoli 40.000 mož, ob Dardanelah na evropski strani 80.000, na azijski strani pa 50.000 mož. V pondeljek je padel neki angleški hidroplan, ki se je vračal z izvidnega poleta, v morskjo ožino. Zrakoplovce je rešila neka torpedovka.

Polom ruske ofenzive v Karpatih.

V začetku preteklega tedna od Rusov v Karpatih pričeta protiofenziva, od katere so si zavezniki velike koristi obetali, ni imela skoraj nobenih uspehov; pač pa so izgubili sovražniki ondi na tisoče mrtvih, da je pas zemljišča pred njihovo sedanjo fronto eden celotni mirovdvor.

Na vsak način je ruska ofenziva zlomljena in bode v bodoče le z velikimi žrtvami zamogla zopet poskusiti kaj enacega.

Večje enotne operacije ovira za sedaj tudi premenljivo vreme, ki je enkrat solnčno, nakrat pa spret pada sneg.

Na nekaterih krajih se je našim četam posrečilo si nekaj ozemlja pridobiti, ko so Ruse vrgle nazaj, in mogoče bo to za poznejše operacije precejšnje važnosti.

Tudi v Bukovini niso dosegli Rusi nobene-ga uspeha.

Nemške odredbe proti ruskemu požiganju vasi.

Nemško najvišje armadno vodstvo izdalo in poslalo je ruskemu nadpoveljništvu sledeče armadno povelje:

„Ceneu uspeh so dosegle ruske državno-brambne tolpe pri vpadu v najsevernejši kot vzhodne Pruske v smeri proti Memelu. Plenile in požigale so vasi in graščine. Mestam na od nas zasedenem ruskem ozemlju je bilo za kazen naloženo plačilo večjih svot kot odškodnina. Za vsako od teh tolp požgano vas ali posestvo na nemških tleh bomo podžigali tri vasi ali posestva na od nas zasedenem ruskem ozemlju. Na vsako požiganje v Memelu bomo odgovorili s tem, da bomo zažigali ruska vladna poslopja v Svalbiku in drugih glavnih mestih gubernij, ki so od nas zasedene.

Najvišje armadno vodstvo.

Kitajska in Japonska.

Poroča se, da je odredil mikado mobilizacijo brodogra. Iz Pekinga javljajo: Predsednik Yuan-shikaj je preklkal svojo prošnjo na angleško vlado, da naj posreduje med Kitajsko in Japonsko. Pričakuje se, da bo japonski ultimatum odklonil.

General in usmiljeni brat.

Resnična dogodba.

(Konec.)

V.

Nekega dne šel je brat Bertrand kakor navadno h knezu, da bi se prepričal, kako se kaj vrača zdravje prevzvišenega gospoda. Toda v predsobi se mu je naznanilo, da ima knez v svoji sprejemni dvorani imeniten obisk in dokler da ta ne odide nikdo ne sme vstopiti. Seveda je to povelje veljalo tudi za našega usmiljenega brata, ki je ravnodušno sklenil čakati. Sedaj se odpro vrata čakalne dvorane še enkrat in skozi nje vstopi nek častnik od artiljerijskega štaba. Tudi temu je dvornik povedal, da naj blagovoli malo počakati.

Koj pri vstopu častnika se je bratu Bertrandu zdel obraz nekako znan. Že v prvi minuti je dognal, da so poteze na obrazu tega

došleca jako podobne onim na licih njegovega brata, od katerega se je pred desetimi ali ednajstimi leti ločil. Toda v tej opravi in v tem dostojanstvu, katero je ta uniforma razodevala? Ne, kaj takega se tudi pri največji sličnosti ni dalo misliti. In vendar, bolj ko ga še natančneje opazuje, bolj se mu zdi bratu Frideriku podoben in ko ga slednjič sliši par besed s kneževim komornikom spregovoriti, ki so kazale znake tistega narečja, v kojem sta v nju mladostnih letih občevala, uvideval je brat Bertrand, da je njegova slutnja utemeljena. Namignil je torej komorniku, naj stopi malo k njemu v stran, vpraša ga po imenu tega častnika, ga izve in sedaj je bil slehern dvom odstranjen.

Težko je brat Bertrand zadrževal izklic svojih čutil in prav rad bi bil vedel, da bi tudi častnik njega nekoliko pazljivejši pogledal. Pa ta že od nekdaj ni bil poseben prijatelj redov-

niške obleke, hodil je bolj v ozadju dvorane gor in dol in se tudi za trenutek ni ozrl na brata Bertranda. Mogoče je tudi nosil v svoji glavi važne reči, načrte, ki jih namerava knezu predložiti! Konečno se Bertrand ni zamogel več premagovati, s ponižnim pogledom in s pohlavnim korakom stopi pred brhkega častnika in reče: „Ali mi je dovoljeno vprašati, gospod major, če niste v Berlinu rojeni?“

Major Schröder obstoji, pogleda vprašalca ter mu precej hladno odgovori:

„To sem.“

„In se ne pišete za Schröderja?“

Major je postal nekako nejevoljen ter je odgovoril še hladneje: „Tako se pišem. Ali se morebiti Vam še nadalje izpraševati poljubi, gospod frater?“

„Ali niste imeli nekdanj mlajšega brata z imenom Vilhelm?“

Major se začudi temu vprašanju ter naglo

Amerika zahteva podaljšanje ultimata.

Stockholm, 22. marca. Petrogradska Rječ* poroča: Ameriški veleposlanik v Tokiu je izročil japonski vladi noto ameriške vlade, ki zahteva, da podaljša Japonska svoj 25. t. m. potekajoči ultimatum.

Iz Pekinga javljajo: V Šanghaj je prispelo 9 angleških vojnih ladij.

Boji v Egiptu.

V Egiptu se zbira nad Angleži huda nevihta. Domače prebivalstvo drži vsled skupne vere s Turki in mnogo egiptovskih vojakov je že pobegnilo iz angleških vrst. Osodepoln oblak za Angleže se približuje od jugozapada, od koder se bližajo divji Senuisi (arabski narod), ki štejejo v svoji armadi črez 70.000 mož, samih hrabrih in jako bojevitih sinov puščave.

Avstrijski Hindenburg v Karpatih.

Mažarski list „Pesti Naplo“ posvečuje cel članek junaku Svetozarju Borojeviču, našemu najslavnejšemu generalu v karpatskih bojih; piše med drugim n. pr. sledeče:

Središče vseh dogodkov, kateri se tičejo karpatskih čet, je general Borojevič. On je najpopularnejši vodja naših čet. Iz svojega glavnega stana razpošilja vsa povelja in vodi usodo tisočih ljudi. Dan za dnevom pride v njegov glavni stan in zopet odide neizmerno število telegramov, ogromno vlakov, impozantni avtomobili, aeroplani in vsa moderna občila, ki jih imamo zato, da čim hitreje nosijo poročila z bojišča v glavni stan in zopet nazaj. Ta vrli general izvršuje svojo nalogo na najpopolnejši način. Pod njem ima vsak prideljen oficir svoj natančno določen delokrog, kojega ne sme prestopiti ali celo se v drugega vtikati. Njegov glavni stan je podoben veliki tovarni, kjer so delavci vojaki in vojaški uradniki.

Praga teh sob ne more prestopiti noben meščan in tujec še se približati ne more, ker je pslopje od vseh strani obdano z močnimi stražami. Mesto, v katerem ima svoj glavni stan, bilo je pred vojsko čisto neznanost in skoraj nepoznano, a sedaj je vedno polno ljudstva, promet je zelo bučen. Če pride v to mesto kak minister, kak odličen visok častnik ali kak diplomat, nihče se ne zmeni zanj, občinstvo ga niti ne opazi, toda če se prikaže Borojevič, pa se vse občinstvo nekako razburi; vse je zanj navdušeno in vsakdo obožuje tega odličnega generala, ki je nasproti vsakomur prijazen in uljuden. Vsi zaupajo in verujejo v njega in vselej, kadar se prikaže, nastane v prebivalstvu neko posebno napeto pričakovanje. Borojevič je silno delaven in toraj rad gre — kolikor mu je možno — na izprehod. Tudi na fronti hodi na izprehod po cele tri ure na dan. Zjutraj vstaja zarano, ter se po skromnem zajutru takoj loti dela.

V Karpatih mu je znana vsaka točka, vsak grič, vsak klanec, vsaka steza in nje ovinki, vsako brdo in visočino. Z gotovostjo preračuni, kje da bojo Rusi tepeni.

In zato mu vsakdo zaupa in če se pokaže, je vse pomirjeno. Ta sloviti general ni enostranski, vse ga zanima in o vsem je najboljšo poizveden. On je mož hitrih činov ter ne odlaga izvršitve, h kateri se je bil odločil.

odgovori: „Seveda! Seveda! Odkod veste to? Ali ste ga mogoče poznali? — Oh če veste česar o njem poročati?“ Z naglico je govoril te besede.

„Seveda zamorem to in sicer samo jaz in nobeden drugi človek!“

Major Schröder še bolj ostrmi: „Vi in nobeden drug človek?“ — Kako? Ali bi bilo mogoče —?“

„Fric! Fric! Ali sem samemu sebi postal tako nepodoben, da me nikakor ne zamoreš spoznati?“

„Bog v nebesih! In ta si Ti? Vilhelm! Ti v tej obleki? O moj brat! Moj brat!“ — Skočila sta eden k drugemu in se srčno objela, pozabivša na kraj, na katerem se to godi! Pozabila sta, da sta v predsobi prevzvišenega kneza, pozabila sta v tem trenutku na vse kneze po vesoljnem svetu, objemala se z glasnimi vsklici veselja tako glasno, da ju niso samo vsi nav-

Na izprehod ne gre nikdar sam, ampak vedno v spremstvu enega ali dveh častnikov svojega štaba. Njegovo obnašanje je vedno vojaško, obraz pa mu je jasen in poln veselja. Nikdo ga še ni videl čmernih lic in nagrbčenega čela. Oči so mu svile in žive ter odsevajo njegovo dobrodušnost. Njegova hoja in vsaka kretnja je živahna in prijetna. V službi je izredno strog in neizprosno mož jaklen.

Še pred vojsko se je nekoč izrazil v prijateljski družbi o neobhodnosti vojne med nami in Rusi baje tako le:

„Ruski moloh neprestano narašča in ta velikan nam grozi, da nas bo tudi požrl. Ako z vojsko odlagamo, dali mu bomo s tem samo časa, da se ukrepi v gospodarskem in kulturnem oziru; to pa moramo na vsak način preprečiti.“

Vedel je že takrat, kaj da ima priti. Že v vojaški šoli kazal je posebno spretnost in talent za taktiko. Pri vsaki vojni igri je bil vselej zmagovalac in je svoje tovariše vedno prekašal, ki so večkrat prosili, da bi jim pomagal rešiti kako bolj komplicirano bojno igro. Večkrat se je baje celo pripetilo, da je ob taki priliki premagal svojega lastnega profesorja.

C. k. krajni komisar za agrarne operacije.

Št. 36/3—15.

Jako nujno.

Maribor, dne 16. marca 1915.

Uporaba vojnih vjetnikov.

Vsem občinskim predstojništvom, okrajnim odborom, alpskim odborom, kmetijskim podružnicam.

A) Oddaja vojnih vjetnikov.

C. k. ministerstva so ukrenila, da se naj vojni vjetniki kolikor mogoče uporabijo za poljedelska obdelovalna ali melioracijska dela kakor tudi za zgradbo cest. Vojaška uprava je skrajno ugodljivo privolila v oddajo vojnih vjetnikov za poljedelska in druga manjša dela — celo v delovnih skupinah po 30 možev.

B) Pogoji.

1. Glede del, ki se naj bi izvršila, se za posebno važne smatrajo zgradbe alpskih cest in večje melioracije. Pa tudi za manjša dela se, kakor omenjeno, morejo zahtevati vojni vjetniki.

Načrti, kojih finančno pokritje je zagotovljeno po budgetu (proračun), se pred vsem zamorejo začeti. Slučaji, posebno pripravi za uporabo vojnih vjetnikov, se naj, ako finančno vprašanje še ni rešeno, takoj s primernim vtemeljevanjem predložijo pristojnim oblastvom; tozadevno se naj obvesti c. k. krajni komisar v Mariboru.

2. Predpogoji za uporabo vojnih vjetnikov so nesumna pitna voda, primerna odstranitev odpadkov (stranišča), perijodična zdravstvena nadzoritev ter zdravitev po občinskem, okrajnem ali distriktnem zdravniku — o čem se je pri ministerstvu za notranje zadeve izdelalo vodilo

zoči začudeno gledali, temveč da je stopil tudi knez iz svoje sprejemne dvorane pogledat kaj se tukaj godi. Njegovo začudenje je presegalo vse meje, ko je zagledal svojega ljubljence, majorja Schröderja v tesnem objemu usmiljenega brata, s katerem sta se neprenehoma srčno kuševala. Pristopil je trdno pred nju ter že v drugič vprašal, kaj da zamore biti vzrok njuni čezmerni veselosti; bila sta slepa in gluha za vso okolico.

Nato pa njuno pripovedovanje in knežvo presenetenje, to se da lažje misliti kakor popisati!

Romantika te dolge ločitve, srečna prememba v njuni osodi, posebno pa čudežno videnje — to je bila za več dni vsebina občne govorice v velikem cesarskem mestu, v katerem se je prebivalstvo k večjemu kakih štiriindvajset ur o kakem imenitnem dogodku razgovarjalo. Zvedela je o tej zadevi celo dobrosrčna in ljudomila vladarica Marija Terezija, ki je dala oba

— ter pri večjem številu delavcev naprava materialne hiše z osamljivimi prostori (glej točko d).

Oddaja vojnih vjetnikov iz okuženih taborišč je izključena. Sploh se bodo vojni vjetniki pred njih oddajo podvrgli daljši zdravstveni nadzoritvi.

C) Nadzoritev.

Nadzoritev manjših delovnih skupin (30 možev) pripustila se bode političnim oblastvom, oziroma komisijam za žetev in občinam. Pri večjih delovnih skupinah (200 mož) prevzame vojaška uprava tudi nadzoritev.

D) Stroški.

Od strani delodajalcev ne dobijo vojni vjetniki nobenega plačila. Vojaška uprava da vojne vjetnike brez plačeno na razpolago ter nosi tudi v vseh slučajih stroške za hrano.

Delodajalci prevzamejo v vseh slučajih le stroške za nastanitev, kuhinjsko posodo, priskrbovanje orodja, zdravstveno nadzorovanje ter prevozne stroške železnice po vojaškem tarifu. Pri večjih delih v skupinah po 200 mož ter pri daljši uporabi prevzame vojaška uprava tudi postavljanje potrebnih barak (kolib) na svojo stroške in priskrbi tudi kuhinjsko posodo.

Označeni pogoji morajo se proglašati kot jako ugodni. Vsled tega je želeto, da se obsežno in izdatno uporabijo delovne sile, ki se s tem dajo na razpolago.

Ako se v omenjenem področju rabijo vojni vjetniki, naj se to naznani c. k. krajnemu komisarju v Mariboru, in sicer kakor hitro mogoče, ker se bo v najbližjih dnevih v Gradcu vršila ustmena razprava o tem predmetu.

C. k. komisar za agrarne operacije:

Sima Gall m. p.

* * *

Razumni rojaki, pobrigajte se!

Zgorajni oklic ces. k. komisarijata za agrarne operacije v Mariboru naj vsakdo natančno in vestno prečita, ki potrebuje delovnih moči za svoja kmečka dela bodisi na polju, na travniku ali v vinogradu; dobe se — kakor je z okolica razvidno — tudi za druga opravila, toda ista pridejo pri Vas kmetovalcih, ki tvorite večino naših čitateljev, le malo ali celo nič v poštev.

Ne odlagajte čisto nič, temuč požurite se nemudoma, da dobite pomoč pri svojem delu, ki vas ne stane skoraj čisto nič. Posebno vam rojakom Slovincem polagam na srce, ne zamudite prilike, ki se vam nudi sedaj, ponudi „zastonj in franko“! Naj nikdo izmed Vas potem ne godrnja: Ja, mi ubogi Slovenci smo pač vedno zadnji pri skledi! Če je kdo poklican k obedi, naj pride hitro, brez obotavljenja, drugače bo zamudil in našel — prazno skledo. Ali mislite, da so pogovore kakor n. p.: „Komur ni svetovati, temu se tudi ne more pomagati“, — „kdor mašo zamudi, še žegna ne dobi“ — in enake norci skovali? Kdor bi to trdil, zaslužil bi sam to ime.

Glejte, dragi moji, kako je to zadevo n. pr. gospod načelnik okrajnega odbora ptujskega urno spoznal za dobrodošlo izvrstno pomoč v sili, v sedanji sili splošnega pomanjkanja delavskih moči. Koj hitro, nemudoma po prejemu

brata Schröder k sebi povabit, ker je želela njima ustmeno čestitat ter še tudi drugače svojo naklonjenost izkazat.

Brat Bertrand se je sicer vrnil v Feldsberg, a tudi za njega je knez Liechtenstein prav po očetovski skrbel ter ga na dvojni način odlikoval. Brata sta se od sedaj naprej pogostoma videla in vezala je nju neizpremenljiva bratovska ljubezen. Vsak je bil srečen — po svoje.

Starejši brat Friderik je pozneje bil povišan v baronski stan, bil imetnik polka in je umrl kot podmaršal (feldmarsallajtnant) v Olomucu na Moravskem, kakor smo že začetkoma povedali.

Bertrand prejel je na Dunaju naslov doktorja zdravilstva. Ko si je pridobil s svojo spretnostjo, s svojimi zdravniškimi uspehi in s svojo osebno ljubeznivostjo splošno spoštovanje, umrl je v visoki starosti v Eisenstadtu na Ogrskem. Kratko pred svojo smrtjo razdelil je vso svoje imetje med svoje redovne sobrate. — t —